

I. DOCTRINĂ

HOTĂRÂREA JUDECĂTOREASCĂ, TITLU EXECUTORIU POTRIVIT NOULUI COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Robert-Adrian Deliu

Grefier, Secția civilă a Judecătoriei Pitești

LE JUGEMENT, TITRE EXECUTOIRE EN VERTU DU NOUVEAU CODE DE PROCEDURE CIVILE

Résumé

L'exécution peut commencer uniquement à la demande du créancier, à moins que la loi en dispose autrement qu'en vertu d'une ordonnance d'exécution qui comprend une dette, liquide et exigible.

De tous les titres exécutifs qu'en vertu des nouvelles lois du Code de procédure civile et spéciales, les plus importantes et surtout, ils sont des jugements.

Pour une décision à exécuter, il doit avoir la capacité d'être spécifique à être définitive ou être rendu exécutoire.

En principe, un jugement selon lequel une action civile est exécutoire et peut être exécutée par la forclusion.

Mots-clés: titre exécutoire; exécution forcée; jugement

THE JUDGMENT, ENFORCEABLE TITLE UNDER THE NEW CIVIL PROCEDURE CODE

Abstract

Enforcement may start only at the request of the creditor, unless the law provides otherwise only under an enforcement order which includes an outstanding debt, liquid and due.

Of all the executive titles that under the new Civil Procedure Code and special laws, the most important and mainly, they are judgments.

For a judgment to be enforced, it must have the ability to be specific to be final or to be made enforceable.

In principle, a judgment which states on a civil claim is enforceable, and may be enforced by foreclosure.

Keywords: enforceable title; enforcement; judgement

1. Sediul materiei. Prezentare

Noul Cod de procedură civilă¹ prevede că executarea silită se poate efectua numai în temeiul unui titlu executoriu, legea procesuală referindu-se în alin. (2) al art. 632 la hotărârile executorii, hotărârile cu executare provizorie, hotărârile definitive, precum și orice alte hotărâri sau înscrisuri care, potrivit legii, pot fi puse în executare.

Noul Cod de procedură civilă reglementează în dispoziția art. 633 două categorii de hotărâri care îndeplinesc cerința de a fi titluri executorii, și deci au aptitudinea de a fi puse în executare, respectiv hotărârile date în apel, dacă prin lege nu se prevede altfel, și hotărârile date în primă instanță, fără drept de apel, ori cele în legătură cu care părțile au convenit să exercite direct recursul, potrivit art. 459 alin. (2) C. pr. civ.

Chiar dacă noul Cod de procedură civilă clasifică în mod general titlurile executorii în două categorii, respectiv hotărârile judecătorești și alte hotărâri sau înscrisuri pentru care există reglementare expresă ca având aptitudinea de a fi executorii, ne vom concentra analiza asupra hotărârilor judecătorești, astfel cum sunt ele enumerate de Cod.

În cazul hotărârilor judecătorești, puterea executorie reprezintă un efect esențial al acesteia, alături de autoritatea lucrului judecat². Astfel fiind, însăși legea procesual civilă, prin principiile sale, acordă hotărârilor judecătorești forța de care este necesar să se bucure prin caracterul executoriu și, totodată, garanția respectării predictibilității și securității raporturilor juridice civile prin efectul pozitiv al principiului autorității de lucru judecat.

Or, din moment ce statul l-a investit pe judecător cu puterea de a spune dreptul, soluția sa fiind lege pentru părțile litigante și succesorii lor, avându-se în vedere efectul opozabilității și obligativității dispozițiilor cuprinse în hotărâre, toate acestea fiind suma atributelor unei hotărâri, conduc în mod automat la necesitatea executorialității sale pentru a-și atinge scopul.

Este de înțeles că partea perdantă este ținută să execute benevol obligația asupra căreia instanța a statuat, potrivit cu principiile amintite mai sus.

Important este să înțelegem că legiuitorul noului Cod de procedură civilă consacră regula în mod expres, arătând că, în general, în procesul civil executarea hotărârilor judecătorești se face de bunăvoie. Prin urmare, recurgerea părții care și-a câștigat dreptul în procesul civil la dispozițiile Cărtii a V-a a noului Cod de procedură civilă trebuie să reprezinte excepția.

Dacă însă partea ale cărei pretenții au fost respinse de către instanță nu trece singură la aducerea la îndeplinire a dispozițiilor cuprinse în hotărâre, creditorul are aptitudinea, în temeiul titlului executoriu pe care îl deține, să solicite executarea silită.

Titlul executoriu se caracterizează prin puterea sa executorie, anume prin posibilitatea de a fi pus în executare, importanța sa și a creanței determinând prevederea expresă în lege cu privire la această calitate³.

Noul Cod de procedură civilă a acordat hotărârilor judecătorești date în apel și celor pronunțate în primă instanță fără drept de apel, precum și celor în legătură cu care părțile au convenit să exercite direct recursul caracterul executoriu.

¹ Legea nr. 134/2010, republicată în M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015, în continuare „noul Cod de procedură civilă”.

² A. Tabacu, *Drept procesual civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 404.

³ A. Tabacu, în E. Oprina, V. Bozeșan (coord.), *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. 1, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 35.

Astfel, noul Cod de procedură civilă distinge, după cum am observat, între hotărâri executorii și *hotărâri definitive*, arătând că sunt *definitive*: hotărârile care nu sunt supuse apelului și nici recursului; hotărârile date în primă instanță fără drept de apel, neatacate cu recurs; hotărârile date în primă instanță, care nu au fost atacate cu apel; hotărârile date în apel, fără drept de recurs, precum și cele neatacate cu recurs; hotărârile date în recurs, chiar dacă prin acestea s-a soluționat fondul pricinii; orice alte hotărâri care, potrivit legii, nu mai pot fi atacate cu recurs.

Este limpede că unul dintre caracterele recursului este acela de a nu fi suspensiv de executare, decât în cazurile și condițiile strict reglementate de lege, motiv pentru care nu se poate ridica problema pornirii executării.

Rațional, noțiunea de „definitiv” trebuie să permită concluzia imposibilității modificării hotărârii, acesta trebuind să fie și momentul de la care hotărârea este executorie, pentru a evita procedura întoarcerii executării⁴.

Așadar, o condiție esențială pentru ca o hotărâre să aibă caracter de titlu executoriu, adică să fie aptă de a fi pusă în executare silită, este aceea de a fi rămas definitivă⁵.

Astfel, în concepția Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, prin hotărâre judecătorească definitivă se înțelege acea hotărâre care nu mai este susceptibilă de a fi atacată cu apel și nici cu recurs.

Legiuitorul noului Cod de procedură civilă a înțeles să clarifice și momentul la care hotărârile enumerate la art. 634 alin. (1) devin definitive, respectiv fie la data la care au fost pronunțate, în cazul hotărârilor nesupuse niciunei căi de atac, fie în prima zi următoare celei la care a expirat termenul de declarare a căii de atac.

2. Hotărârea pronunțată de o instanță internă

După cum am arătat mai sus, efectul executoriu sau forța executorie a hotărârii judecătorești reprezintă fundamentul dreptului celui care a câștigat procesul de a fi devenit creditor al obligației cuprinse în titlul executoriu, prin capacitatea acestuia de a solicita statului, prin organele sale de forță, de a-l obliga pe cel care a pierdut procesul la îndeplinirea obligației cuprinse în hotărârea judecătorească – titlul executoriu –, debitor care însă nu a înțeles să își execute obligația benevol.

De principiu, orice hotărâre judecătorească care statuează asupra unei pretenții poate fi pusă în executare.

Pe a contrario, există și hotărâri nesusceptibile de executare silită, în ceea ce privește capătul principal de cerere, precum: hotărârile pronunțate în cererile de constatare a existenței sau inexistenței unui drept; hotărârile privind anularea, rezoluțiunea, rezilierea unui act juridic, fără a se prevedea și obligația de restituire, hotărârile prin care s-a respins cererea de chemare în judecată etc.⁶.

Așadar, sub aspectul momentului la care se naște efectul executoriu, se remarcă faptul că actualul Cod de procedură civilă reglementează apelul ca singura cale ordinară de atac, având ca obiect controlul, atât de legalitate, cât și de temeinicie, asupra hotărârilor

⁴ A. Tabacu, *Drept procesual civil*, op. cit., p. 406.

⁵ E. Oprina, I. Gârbuleț, *Tratat teoretic și practic de executare silită. Vol. I. Teoria generală și procedurile execuționale*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 303.

⁶ A. Tabacu, *Drept procesual civil*, op. cit., p. 406.

pronunțate în primă instanță⁷. Rațiunea este judicioasă, din moment ce instanța de apel, prin efectul devolutiv, a antamat însuși fondul chestiunii litigioase, prin urmare, a atins din nou fondul dreptului pe care l-a dezlegat, motiv pentru care aptitudinea deciziei instanței de apel de a fi executorie este normală, odată ce instanța de apel a procedat la verificarea fondului dreptului.

Hotărârea judecătorească va putea fi pusă în executare silită și în cazul în care împotriva ei s-a declarat o cale extraordinară de atac, înțelegând prin aceasta contestație în anulare și revizuire, chiar dacă și recursul este o cale extraordinară de atac, însă acesta beneficiază de un regim aparte⁸.

După cum am arătat mai sus, creditorul trebuie să-și întemeieze executarea silită pe un titlul executoriu care cuprinde o creanță certă, lichidă și exigibilă, în caz contrar fie se va întâlni cu refuzul executorului judecătoresc la demararea executării silită, fie cu cererea debitorului de anulare a titlului executoriu ori chiar a procedurii de executare silită însăși.

Potrivit cu art. 663 C. pr. civ., „executarea silită nu se poate face decât dacă creanța este certă, lichidă și exigibilă.”

Prin urmare, nu este suficientă existența titlului executoriu, ci și diligența creditorului de a proba cerințele art. 663 C. pr. civ.

Legiuitorul noului Cod de procedură civilă are meritul de a fi definit caracterele impuse creanței cuprinse într-un titlu executoriu.

Creanța este certă când existența ei neîndoielnică rezultă din însuși titlul executoriu.

Creanța este lichidă atunci când obiectul este determinat sau când titlul executoriu conține elemente care permit stabilirea lui.

Creanța este exigibilă dacă obligația debitorului este ajunsă la scadență sau acesta este decăzut din beneficiul termenului de plată.

Creanța este lichidă atunci când câtimea ei este determinată prin însuși titlul executoriu sau când acesta conține elemente care permit stabilirea ei⁹. În lipsa stabilirii caracterului lichid al creanței, executarea silită nu poate continua, însă este de reținut că acest aspect este numai temporar, până la determinarea cuantumului sumei datorate.

Dacă în cazul hotărârilor judecătorești sumele datorate de debitor creditorului sunt determinate, fie sunt reprezentate de predarea unui bun ori a folosinței acestuia, desființarea unor lucrări, a unei construcții sau a unei plantații, încredințarea unui minor, stabilirea locuinței și vizitarea acestuia sau în luarea unei alte măsuri stabilite prin titlu, creanța este lichidă, iar executarea silită poate fi demarată fără alte formalități.

Cu toate acestea, în măsura în care prin titlul executoriu au fost acordate ori stipulate dobânzi, penalități sau alte sume care se cuvin creditorului, fără să fi fost stabilit cuantumul acestora, ele vor fi calculate de executorul judecătoresc.

Dacă însă titlul executoriu nu cuprinde dobânzi, penalități sau alte sume care să poată fi stabilite potrivit cu art. 628 alin. (2), însă ele se cuvin de drept creditorului, fie în temeiul art. 1535 C. civ., fie în temeiul unor legi speciale, creditorul poate solicita instanței de judecată individualizarea acestora și stabilirea cuantumului lor.

Tot astfel, dacă prin titlul executoriu nu au fost acordate dobânzi, penalități sau alte asemenea sume care să poată fi stabilite potrivit cu art. 628 alin. (2) C. pr. civ., executorul

⁷ E. Oprina, I. Gârbuleț, *op. cit.*, pp. 305-306.

⁸ A. Tabacu, *Drept procesual civil, op. cit.*, p. 407.

⁹ A. Tabacu, în *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. 1, *op. cit.*, p. 36.